

TASPINAR

Nb

A F Y O N
HALKEVİ DERGİSİ

SAYI: 146—147.
MART — NİSAN 1947.

DOĞAN BASİMEVİ - AFYON

İÇİNDEKİLER:

Afyon'daki Sinan Paşa	E. Âli Bakı
Etnografya Araştırmaları	S. Gönçer
Şarkı	M. Türkkân
Halk Kültürü Derleme Plânı	A. R. Yalçın
Adana'lı Ziya'dan Parçalar	B. S. Sencer
Afyon Fıkraları	E. Âli Bakı
Türkülerimizin Dili	M. Görktan
Yahya Çelebi'den Parçalar	S. Gönçer
Uşak Çeşme Kitabeleri	E. Âli Bakı
Bahar Türküsü	C. Ünlü
Poyraz	M. Aydın
Dedim — Dedi	H. Erzinlioğlu
Ayaklarım	İ. Tekelioğlu
Zehra	İ. Sönmez
Mideden Sesler	İ. Abi
Bir Şarkı	K. Ersu
Bir Mektup	Lise Son Sınıf
Aşk ve Kafa Tası	S. Onat
Evimizin Çalışmaları	

TAŞPINAR

Afyon Halkevi Dergisi

Afyon ve Çevresinden Yankılar Belirtmeğe Çalışır.

SAYI: 146-147.

Mart - Nisan 1947

Tarihin Dışında Kalan

Değerlerimiz:

AFYON'DA Kİ SİNAN PAŞA

Edip Ali Baki

"Afyon'un, her çeşit ziraate elverişli toprağa, faydalı ormanlara, hayvan beslemeye müsait otlaklara malik olduğundan dolayı önemli 30 Ağustos Büyük Türk Zaferinde Çiğiltepe, Tınastepe gibi şeref şahkacıklarını içine aldığından ötürü de bahitli bucaklarından biri Sincanlı'dır. Afyon - Kütahya ve Sandıklıya çevrelenen, 34 parça köyden 28 bin nüfustan ibaret bucağın merkezi Sinan Paşayı kuran zatın hayat ve eserleri hakkında bir inceleme.,,

Mehmet Oğlu Celâlettin Sinan Paşa: Osmanlı İmparatorluğu tarihinde kayıtlı bir çok Sinan Paşalar vardır: Hızır Bey Oğlu, Fatih'in hocalarından Sinan Paşa, Mısır'da şehit Yusuf Sinan Paşa, Cağala Sinan Paşalar gibi... "1,,

Bizim yazımızın konusu olan *Sinan Paşa*, bütün araştırmalarımıza rağmen, tarih ve hal tercümesi kitaplarında, tezkerelerde ismine rast gelinmiyen ve hayatı hakkında eldeki vakfiyesinden, mahkeme sicillerinden, Sinan Paşa Bucağındaki cami kitabesiyle mezar taşından başka bir vesika bulunmıyan ve nereli olduğu meçhul bu Paşa, bildiklerimizden ayrı bir vezirdir.

Muhteşem Süleyman zamanında, 932 Hicrî, 1525 yılında ölen Sinan Paşa, incelememize göre, vaktiyle çeşitli ülkelerde, harp meydanlarında kahramanlık göstermiş, bir çok fetihlerde hazır bulunmuş, Rumeli'de bir takım zeamet ve timar elde etmiş ve bir aralık doğu vilâyetlerinde dolaşmış, Sivas Beylerbeyliği yaptıktan sonra, hadsiz

hesapsız servet toplamış, en zengin vezirler sırasına girmiş, ve Rumeli'deki timar ve zeametini hükûmete terkederek yerine Karahisar Sahib'in Sincanlıâbad nahiyesinden Çathüyük kariyesini ve etrafının mülkiyetini kendine maletmiş, ve bugün Sinan Paşa denen bucak merkezinde cami, imaret, misafirhane, mektep, hamam yaptırarak adını bu diyarda ebedî kılmağa çalışmış ve muvaffakta olmuştur.

Fakat, birçok Sinanlar içinde, Mehmet Oğlu Sinan Paşanın malesef, hakikî hüviyeti kaybolmuş ve kendisinden sonra gelenler, onu, başkalarıyla karıştırmış; başta Osman'lı İmparatorluğu Hükûmeti, merhumun ölümünden yüzyıl sonra Karahisar'a gönderdiği vakfa ait fermanlarda, ona, *Lala Sinan Paşa* adını vermek gafletine düşmüş. Halkta, hassatan, Sinan Paşa bucağı mensupları ve bunlara inanan bazı aydınlar, merhuma Mısır'da şehit düşen, Yavuz Selim'in büyük kahraman veziri Sinan Paşa. deye, lüzumsuz yere yanlışlıklara sapmışlardır! Mısır fatihinin şanlı muavini Yusuf Sinan Paşadan; Mehmet oğlu Sinan Paşanın dokuz yıl sonra öldüğünü bildiren mezar taşı, ölümünden bir yıl önce yaptırdığı cami kitabesi: Bu yanlışlıklara alaylı gülümsemelerle bakıp durduğu halde...

Her ne ise, bu yanlış iddiaların ötesinde, Mehmet oğlu Sinan Paşanın mevcut belge kaynaklarında, bulduğumuz ve görebildiğimiz ışıkları meçhul hayatı üzerine serpmeye çalışalım; vakfiyesinde, müşarünileyh hakkında şöyle :

“.. Cenabı Hakkın ve efendisinin ina'mıyla parlak hükûmet başına getirdiği büyük emir ve hatırlı Vezir Beylerbeyi ve büyüklerin muktedası, Osmanlı Devleti Padişahlarının itimat eylediği Sultan yarındaki Valilerin iyisi ve halisi ulâmanın sahip ve seyyidi, fazilet erbabının mercaı, gariplerin, yetimlerin sığınıp iltica eyledikleri, Cenabı Hakkın lûtfuna mazhar olan.. Rahmetli said ve mağfiretli şehit MEHMET oğlu CELÂLÜTDEVLETÜ VEDDİN SİNAN PAŞA....”

Burada, Celâlûtdevletü Veddin şeklinin, vakfiye mütercimi, «devletin ve dinin ulusu» deye sıfat halini tercüme etmiş isede, biz bu ka-naatte değiliz. Selçukiler ve Anadolu Beylikleri devrinde, Padişahların, Vezir ve âlimlerin Eldin ile nihayet bulan adlarına, kitabelerde ve vakfiyelerde ekseriya, devlet, dünya kelimeleri ilâve edilmektedir. Meselâ Sultan İzzettin Keykâvus için İzzeddin Veddünya; ve Hazreti Mevlâna'nın mübarek adı zikredilirken, bazı eserlerde Mevlâna Celâlülhak Velmilletü Veddin tabirinin de verdiği ümit ve cesaretle, yukarıda geçen Sinan Paşaya aid kelimelerin sıfattan ziyade isim olması ve Sinan Paşanın adının *-Celâleddin Sinan-* olduğunu kabulleniyoruz.

Sinan Paşanın nereli olduğuna, Afyon ilinden veya başka bir yerden mi? sorusuna cevap vermeğe halen imkân yoktur. Gerçi Sinan Paşa Bucak halkının hafızasındaki bir an'âne, onu Çathüyük'lü bir çoban iken Yavuz Selim'e rastladığını ve Padişaha verdiği zekâlı bir cevapla hoşla giderek Yavuz yanına getirttiğini söylerse de, Anadolu'dan yükselen her vezir için buna benzer basma kalıp hikâyeler, masallar uydurulduğundan bu gibi iddiaların önem ve değeri olamayacağı tabiidir. Mezar taşındaki *Esşehit* te gurbette ölüme işaret.

Afyon İline, ihtiyar yaşta geldiği anlaşılan Sinan Paşa te'sisatını ikmal ve vakfiyesinin tanziminden bir yıl sonra vefat ediyor. Vakfiyesinde Osman'lı Devleti padişahlarının itimadını kazandığı zikredildiğine göre, kendisinin bir kaç padişah zamanını idrak ettiği anlaşıyor. Belki Fatih'in son seferlerine genç bir subay namzedi, Bayazıt devrinde Bey, Selim ve Süleyman devirlerinde Paşa olarak harplere iştirak etmiştir.

Muhtelif bölgelerde bıraktığı vakıfların zenginliğine bakılırsa, bunlar, serhadlerde çekilen büyük emeklerin ve uzun bir ömrün mahsulü olduğu, vakfiyesinde Karahisar Sahip tevabiinden Sincanlı abat nahiyesinde Çathüyük adıyla anılan kariyede Allah rızası için halis ve helâl malından bunları meydana getirdiğine işaret eylediğini okuyunca; böyle muazzam bir servetin hırsızlık ve rüşvet olmadan kısa bir zamanda elde edilemeyeceğini düşünerek Sinan Paşanın 80 den daha yukarı yaşlara ulaştığına inanasımız geliyor.

Vakfiyesindeki bu kadar ince vasıflar, tumturaklı kelimeler künyesine boş yere ilâve edilen şeyler değildir. Devrinde, hakikaten kendisini sevdirmiş saydırmış, tanıtmış ve paşalığı ismi gibi, kılıcının hakkı olarak kazanmış; devlet adamı, âlim, fakih, tarikat mensubu, her kısım meslek erbabından seçkin insanlarla dostluk peydahetmiş faziletli, dindar ve muhakkak kahraman asker bir zat idi.

Sinan Paşa, dünyadan evlâtsiz olarak ayrılmış olduğunu, vefatından sonra evkaf tevliyetini, azatlı kölelerinden Abdullah oğlu Yusuf'a ve ondan sonrada kölelerinin en iyi hallisinden birisine ve sonra onların oğullarının oğulları içinde en iyi hallisine şart kıldığından anlıyoruz. Gerçi, vakfiyede, kendi oğullarının oğulları diye bir kayıt varsada, bu, âlelusûl Cenabı Haktan evlât temenni ve rica mahiyetindedir. Karahisarî Şair Mısır'lı oğlu Abdurrahim'in; evlâtsiz olarak ölen kardeşi Musluhiddin'in de, vakfiyesinde böyle bir kayıt ve niyaz vardır.

Sinan Paşanın, burada bir aile teşekkülü olsaydı; onlar için, bir yurt bir saray meydana getirmesi yakışırdı. Ve tevliyetide, diğer vezirler gibi, oğlan veya kız, mutlak kendi çocuğuna bırakırdı.

Muhtelif fetihlerde ve seferlerde eline geçen ve sonra müslüman olan Abdullah oğulları şunlardır:

İskender, Yusuf, Balaban, Karagöz, Şire, Yuvan, Yusuf Husrev, Şadi, Yazar ve Doğan on neferdir. Bugün Sinan Paşada, onantısap iddiasında bulunanların bunlardan geldiğini sanıyoruz.

Rüstem Paşa ve Nevşehir'li İbrahim Paşa gibi hadsiz hesapsız bir servetin temin ettiği büyük varidatı gelecek yıllara armağan ederken, Sinan Paşa, su, hava, orman, otlak, çayırılık, münbit topraklar ortasında, Doğu Batı İzmir yolunun geçtiği yerde kurduğu Sinan Paşa yuvasının birkaç asır sonra, koca bir şehir olacağını rüyasını görmüştü.

Sinan Paşa, vakfiyesini, Karahisar Sahipte, Kadı Abdülvehhap adlı bir zate Arapça olarak tanzim ettirmiş ve Çathüyük'te meydana getirdiği yeni tesisatın küşat resminde hazır bulunmak üzere muhtelif yerden bir çok seçkin dostlarını davet etmiş ve 67 şahitli vakfiyede onların isimlerini şahit sıfatıyla kaydettirmiştir.

Memuriyet ve vazifeli olarak Doğu vilâyetlerinde, İran hududunda bulunduğu gibi Sivas Beylerbeyi iken, idare bakımından Sivas'a tabi olan bir çok şehirlerde seçkin kimselerle ahablık ve dostluk ettiği anlaşıyor. Bu şahitler, paşanın hayatı üzerine bir kucak ışık daha serpmekte ve onun uzun yıllar Doğu vilâyetlerinde yaşadığını belli etmektedir.

Vakıf emlak ve arazisi bulunan Sivas, Tire, Yenişehir, Simavdan baska, şahit adlarının yanında: Kemah, Tokat, Bayındır, Karahisarî Şarki, Sonisa, Lâdik, Amasya, Yıldızlı gibi bir takım şehir adlarında geçmektedir ki, buraları görmüş ve içinde oturmuş olması gayet tabiidir.

Bu şahitler arasında, bir çok âlim, belde eşrafından maada; devletin çeşitli görev başkanlarının adları var :

Kemah Miralayı Senci Bey, Sahibi defterdarı Sultan Emir Derviş Süleyman Bey, Rumeli vilâyeti Kethüdası Kasım Bey, Bayındır'lı Emiri Âzam Ferahşat Bey, Karahisarî Şarkili Şah Veli Çelebi, Saadat sülâlesinden Emir efendi, Sivas'lı Serasker Mustafa gibi...

Yine şahitler arasında, Acem Sinanoğlu Sinan Çelebi, Korkut Bey oğlu Mirza Mehmet Emir, Sinan Çelebi Acem Semman isimle-

rinden de, İran'da, Azarbaycan ehalesinden dostları olduğu ve orada ödevli bulunduğu hükmüne varıyoruz. Şahitler arasında, Amasya'lı Mimar Emin ve oğlu Mustafa adlarından da Sinan Paşanın tesisatının, Mimarları Amasyalı bu baba oğul olduğunu tahmin ediyor ve bu suretle Sinan Paşa camisinin mimarının meçhul sanatkâr olmakta devamına nihayet vermeğe çalışıyoruz.

Sonisa kasabasından şahitlerin çokluğu ve orada ayrıca vakfının bulunması kendisinin mezkûr kasabaya yakın bir ilgisini gösteriyor. Çünkü diğer vakıfları bulunan Tire, Yenişehir, Simav daha yakın olduğu halde bu kasabalardan tanıdık tanık olarak hiç kimsenin, küşat resmine davetli olmadığını görüyoruz. Çathüyük'ten bir takım şahit isimleri de: kendi adına tesis ettiği bu yerde vakiyle, oldukça belli başlı bir köyün mevcudiyetini belli ediyor. Ve en nihayet vakfiyede, -Divanei Mezbur Mehmet Bey Oğlu Hızır Bey'e şahit olarak rastlıyoruz. Afyon'un XVI ıncı yüzyılda kılıç ve kalem, ilim sahibi, Hazreti Mevlâna torunlarından, Şair Divane Mehmet Semaî'nin oğlu Hızır Bey, menakıplerde Hızır Şah adıyla anılır. Bu imza, ayrıca mühim vesika teşkil eder. Çünkü, Büyük Mevlevî Şairi Karahisar'lı Mehmet Semaî hakkında: Sultan Divanî—Sultan Divane; tabirleri üzerinde bir iddia var. Bu kayıt, ikinci iddiaya tanıklık ediyor. Aynı zamanda Afyon'da Sinan Paşa mahallesinde Mevlevî mahallesine bitişik olmasından Sinan Paşanın Afyon'da oturduğu müddet Büyük Şair ve Âlim Mehmet Semaî ve diğer Mevlevî büyükleriyle hembezmü sohbet olduğu kanaatını da veriyor. Hızır Beyin başında Divanei Mezbur kelimesine bakarak şairin kendi imzasının da olması lâzım isede, yaptığımız soruşturmada, vakıflar kayıt defterinde Mehmet imzasına rastlanmadığı bildirilmiştir.

Sinan Paşa bu kadar servet ve sâmanına rağmen, kendisine cami avlusunda mütevazi bir kabir inşa ettirmiştir. Şekilde görüldüğü üzere dört sütünlü bir kubbe açık türbe, demir parmaklı, mermer iki kitabeli sanduka altında yatmaktadır. Baş ucundaki mermerde şu:

Elmüminune lâgemutune bel

Yentekilûne min darilfenâ

İlâ daril beka

Cümle halk ehli sefer âlem müsafirhanedir

Bir mukim âdem bulunmaz kubbei eflâkte.

Ayak ucundaki taşa:

Teveffe el merhum eşşehit

El muhtaç ilâ rahmetillâh

Sinan Paşa Bin Mehmet

Tarih fi sene: 932.

Ölümünü bildiren kitabeler yazılıdır. İçindeki Türkçe şiir dikkati çekmektedir.

Caminin kapısı üzerinde, kimin tarafından yazıldığı pekte belli olmıyan şu kitabeyi de okuyalım:

Sinan Paşa bakup dünya fenasın

Dilâ "e," dikim yapu ukba binasın

İmaret başladı ve cami etti

Ki verdi ehli dine can safasın

Kılındı cüma ve evkatı hamse

Okundu her seher evradü Yasin

Kamu mümin olanlar bu sebepten

Ederler ruhuna rahmet duasın

Yazılır bu safa darına tarih

Kodular âddi? (gayn)e âddi? (Ta Sin.)

Temmet biavnillâhi

Vehusni tevfikihî.

Bu kitabe orta halli bir nazımın manzumesidir. Devrinin âzemetli ve debdebeli ifadesi yoktur. Mütevazi şair kendi ismini de zikretmiyor. Belki, meçhul bir «Safa» dır. Tarih işinde şair iyi bir harf oyununu oynamıştır. Ebçet hesabıyla gayin harfi (g) bin tı ve sin (s) harfleri mecmuu 69. Binden çıkınca 931 rakamı kalır ki, caminin inşasının bittiğini bildirir.

Paşanın, Sinan Paşadaki tesisatı çift kubbeli ve her kubbenin iki tarafında kavisli yarım kubbeli, Cuma namazı kılınabilecek büyükçe bir cami, iki odalı misafirhane, mektep, imaret mutbak, fırın, mahzen, anbar, tebhirhane, misafirin hayvanlarına mahsus ahır ve hamamdan ibaretti. Bugün cami ve hamamdan başkası harap türap, metrûk bir haldedir. Cami avlusunda altı musluklu ve eskişad günlere ağılayan, gür gür akan bir şadravanla kendi mezarı ve birde kitabesiz, kime aid olduğu bilinmiyen mermer süslü sanduka vardır.

(Araksı 402 inci sayfada.)

Etnografya Araştırmaları

Süleyman GÖNÇER

TÜRK ulusunun geleneklerini ve kültürünü bir çok aydın sandığımız kimseler bilmezler. Bilmedikleri için de kalblerinde Türk halkına ve kültürüne karşı sevgi ve saygıları yoktur. Kendimizi önce bilmek ve sonra da herkese bildirip sevdirmek ödevi, halk içinde ve halk ile beraber yaşayan, köy ve şehirlerimizdeki öğretmen, eğitimci, bucak müdürleri ve diğer gezici aydınlarımıza düşer. Yurdun her köşe ve bucağı bu konuda bir âlemdir. Hem bu âleme dalmak hem de eli boş zamanların can sıkıntısı denilen hastalığından kurtulmak, kendilerine sevimli ve tatlı bir çalışma alanı bulmak isteyen aydınlarımıza plânlı bir şekilde "Halk kültürünü ve belgelerini toplamak ve yaymak imkânlarını hazırladık. Onbeş genel bölümde önetlenen bu plâni bitişik sayfalarda veriyoruz.

Afyon Müzesinde ve Halkevinde ileride "Afyon İli Etnografyası," nı yazacak bilginlere gerekli materyali vermek üzere bir dosya açıyoruz.

Bu konuda yazı ve araştırmalarını bize göndereceklerin yazılarından münasip görülenleri *Taşpınar* dergimizde isimleriyle yayınlanacağı gibi yardımları dokunanlara çıkacak kitap ve yayınlardan birer sayı gönderilecektir.

Bu özetini verdiğimiz plâna ilk defa Emirdağı ilçesi Türkmenleri arasında uygulanmış ve örnek çalışma olmak üzere hazırlanmıştır. İlk fırsatta Halkevimiz tarafından bastırılacaktır.

Halkımızı tanıyalım ve tanıtalım. Sevelim ve sevdirelim.

ŞARKI

AŞKA DAİR

Biz yar ile genç, meclisi rindânede piriz;
Geçtik dolu badeyle bu aşkın seherinden.
Sâkiler elinden sunulan câme esiriz,
Geçtik dolu badeyle bu aşkın seherinden.

Aşksız geçen ömrün acaba var mı baharı?
Mecnun ona derler, Âna Leylâ diye yarı?
Sevmek .. Bir ilâhî dolu aşk bâdesidir
Sermeşt oluyorken duyulur âhile zârı.

Sevdiksede cânanı yanıp hep [kerem] olduk;
Peymanemize mey yerine gözyaşı dolduk,
Esnayi muhabbetle «Cem» in bezmini bulduk,
Geçtik dolu badeyle bu aşkın seherinden.

Sevmişse eğer ruh duru bir aynaya benzer;
Canân onun üstünde doğan bir aya benzer
Hasret ateşile sineyi yaktıkça gönül,
Aşkın gamını besteliyen bir «naya» benzer

Halk Kültürü Belgelerini

Genel Bölüm	Ö Z E L				
1	Avcılık	Çocuk avları	Uçar avlar	Kaçar avlar	Su avları
2	Hayvancılık	Hayvan alıştır- maları	Hayvan bakımı	Çobanlık	Halk ve hayvan
3	Beslenmeler	Bitiksel besin- ler	Hayvansal besinler	Besin hazırlık- ları	Besin aygıtları
4	Yerleşmeler	Yurt tutmalar	Tabii evler	Çadır evler	Çamur evler
5	Isı-Işık	Isı-Isınış	Işık-Işıklanma	Isı-Işık araçları	Isı-Işık aygıtları
6	Halk çalışmaları	Toprak işleri	Ağaç işleri	Tecim işleri	Yarıcı işleri
7	Sanat-Zanaat	El işleri	Tezgâh işleri	Çark işleri	İş aygıtları
8	Geyim-Süs	Çocuklarda	Kadınlarda	Erkeklerde	Geyim teknikleri
9	Ev eşyaları	Ev takımları yataklar	Mobilyalar	İş takımları	Kilerler
10	Çocuk yaşayışı	Doğum çağında	Okul çağında	Yeni yetme- likte	Mamalar, nazar- lıklar
11	Taşıtlar	İnsan gücü	Hayvan gücü	Kızaklar	Sedyeler
12	Toplu yaşayış	Düğün-dernek	Bayram, şenlik	Pazar, panayır	Ziyaret törenleri
13	Eğlenceler	Halk sporları kuvvet	Halk edebiyatı, şiir	Müzik ve âletleri	Oyunlar
14	Tabiat ve Halk	Yıldızlar ve adları	Güneş, ay, alâ- misema, bulut	Gün, yıl, ay ve mevsimler	Sular, denizler
15	Hastalık, şifa, ölüm	Hastalıklar	Halk hekimleri	Emler, tılsım- lar, urasalar	Ölüm çeşitleri

1) Genel bölümleri hareketleştiren her özel bölümü fotoğraflar, desenler, plânlar, mo-
tiflerle takviye etmek lâzımdır.

2) Genel ve özel bölümlerin maddî konuları incelendikten sonra her konunun ayrı ayrı
manevi etnografyasının araştırılması çalışmalarımızı tamamlamış olacaktır.

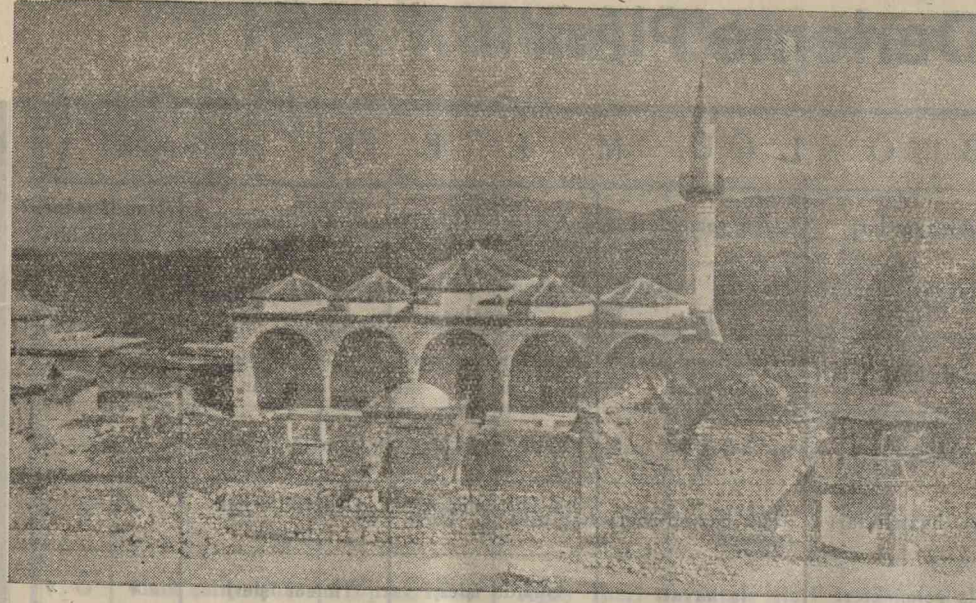
Derleme Plânı

B Ö L Ü M L E R				
Av aygıtları	Av yemekleri	Av gelenekleri	Av fıkraları	Maddî mânevî durumları
Hayvan gelenek- leri	Hayvan hastalık- ları	Hayvan nişanları, damgalar	Hayvan aygıtları	» »
Yemek hazırlıkları	Aşlar, salçalar, turgular	Aşlıklar, konser- veler	Kap akcak, sofralar	» »
Ağaç evler	Taş evler	Yapı aygıtları	Şamalar plânlar	» »
Isı hazırlıkları	Işık hazırlıkları	Isı-Işık gelenek- leri	Ocaklıklar ısı- lıklar	» »
İş gelenekleri	İş hayatı	Güzide işler	İmeoî işleri	» »
İşlerde teknik	İşçi yaşayışı	Güzide işçiler	İşi üleştirme- ler	» »
Geyim aygıtları	Biçki-dikiş	Süs aygıtları	Süsler, desenler	» »
Aş evleri ve takımlar	Ev aygıtları	temizlik ve nizam	Eşya plânları	» »
Besin aygıtları	Bakım aygıtları	Çocuk oyunları öçüler	Terbiye maddeleri	» »
Tekerli taşıtlar	Su taşıtları	Taşıma aygıtları	Desen, plân, örnekler	» »
Toplu gelenekler	Toplu işler	Yardımlı işler	Toplu otorite	» »
Sözlükler, ata sözleri	Tekerlemeler	Hikâyeler ve masallar	Temsiller	» »
Dağ, orman, nebatlar	Yer, gök, tabiat olayları	Takvim gelenek- leri	Hayal gelenekleri, dünya	» »
Şifa aygıtları şifalı otlar	Ölüm aygıtları	Mezarlar, türbeler, düşekler	Dualar kurbanlar	» »

3) Bütün genel ve özel maddî mânevî konuların yerli adları bulunarak fonetikleri ile
birlikte toplanması çalışmalarımızın temelini kuracaktır.

Hazırlayan:

Millî Eğitim Bakanlığı
Müzeler Genel Müdürlüğünde
ETNOĞRAF
ALİ RIZA YALGIN

Sinan Paşa camii ve harap haldeki hayır kurulları.

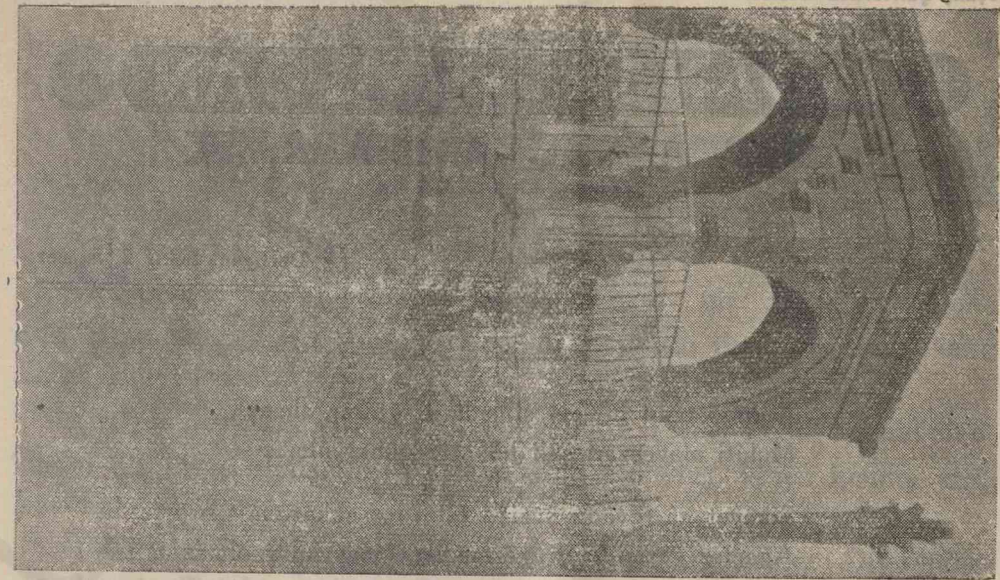
NOTLAR:

"I., Anadolu beylikleri müstesnâ Osman'lı İmparatorluğu tarihinde ismi geçen Sinan Paşalar:

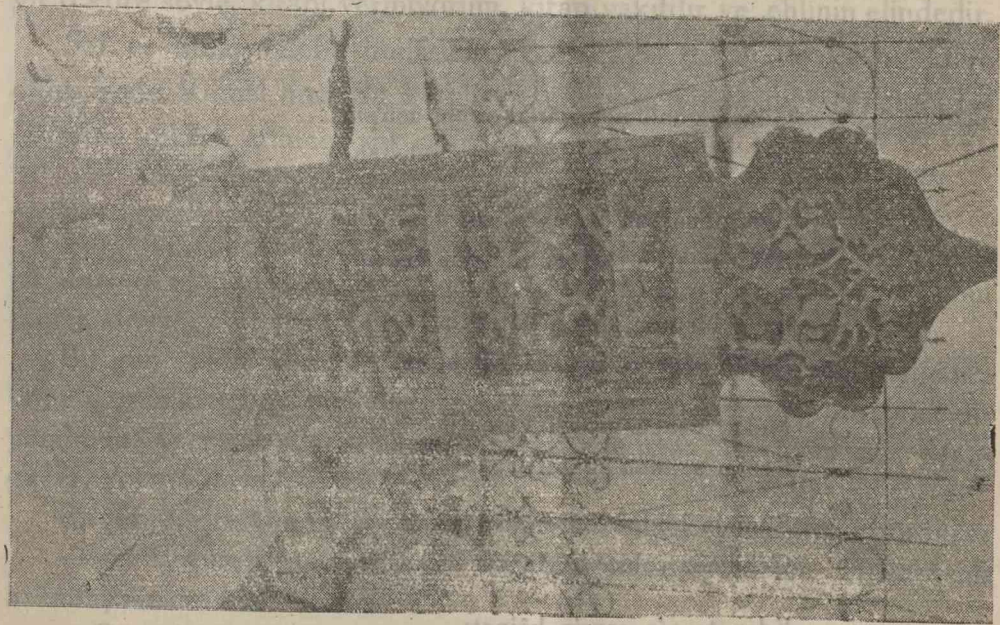
- 1— Fatih devrinde Hızır bey zade Sinan Paşa vefatı: 891 H. 1486
 - 2— İkinci Bayazıt devrinde kapıcı başı Sinan Paşa İran harbinde 918 H. 1512 de şehit düşmüştür.
 - 3— Mısır fethinde şehit olan Yusuf Sinan Paşa 923 H. 1517
 - 4— Sultan Süleyman asrında İran harbinde şehit Sinan Paşa 961 H. 1553
 - 5— 995 H. 1586 da Mısır Valisi iken ölen Sinan Paşa.
 - 6— 1004 H. 1595 de ölen Yemen fatihi Sinan Paşa.
 - 7— 1014 H. 1605 de ölen Cağala Sinan Paşa.
 - 8— 1007 H. 1598 de Maraş Beylerbeyisi iken şehit Sinan Paşa
 - 9— 1015 H. 1606 da Yemen Valisi iken ölen Sinan Paşa.
 - 10— 1017 H. 1608 de ölen Şam Valisi Sinan Paşa.
 - 11— 1096 H. 1684 de İstanbul'da bostancıbaşı Sinan Paşa.
 - 12— Mehmet oğlu Sinan Paşa (tarihte kayıtsız) 932 H. 1525
- Dahada buraya giremeyen Sinan Paşalar olması tabiidir.

"II., 1047 H. tarihli Şeriye sicilindeki bir fermanda aynıyle şöyle deniyor:

"... Malûm olan merhum Lalâ Sinan Paşa Evkaf Mütevellisi olan... mukaddeme der saatime arzuhal sunup Karahisarî Sahip Sanağında Sincanlı nahiyesinde vaki Çathüyük ve Küçük-karyeleri selâtinî maziye mülkiyet üzerine merhumu müşarûlileyhe temellük edip... Bundan sonra gelen gelen muhtelif berat ve fermanlarda da daima, yanlış olarak Lala Sinan Paşa denmektedir. (Arkası var.)

Sinan Paşanın mütevazi türbesi.

Sinan Paşanın kitabeli mezar taşı.

ADANA'Lİ ZİYA'DAN

PARÇALAR

— 49 —

Derliyen: Bekir S. Sencer

GAZEL

Kulûb-i ehl-i hikmet şimedâr-i iğbirar olmaz
Muhîti mevcezârî sâfi hilkatte gubar olmaz
Şikâyet nâ-revâdır sûziş-i tâb-i meşakkatten
Ağaçlar germi sayfi görmedikçe meyvadar olmaz

Umûme karşı arzı lâf'da bûy-i letâfet yok
Bu, böyle, dersin emmâ bir şükûfeyle bahar olmaz

Olurmu kadri ehli hakka malik, salik-i taklid
Ayandır, bir zamanda nar, nûra hem ayar olmaz
Zalâm-âbad-i gam'sa şimdi ey dil meskenin şad ol
Felekte şeb'den âlâ müjdebahşây-i nehar olmaz

ŞARKI

Güzel, gönlümce parlak, şuh, sen'sin
Sen oldunmu bana her yer gülistan
Sen olmazsan bana cennet te zindan
Benim varım yoğun dünyada sensin

Bana bir nim nigâhi iltifatın
Bütün şevkim, medâri sânihatim

Meâlî: bence sensin kâinatın
Benim senden ibarettir hayatım

Seninle bildim öğrendim hayatı
Çekilmez yoksa böyle keş-mekeşler

Eden tenvir sensin kâinatı
Alır parlaklığı senden güneşler

AFYON FIKRALARI

8

Edip Ali Baki

Hayır!.. Öyle Demedi...

Müderriş kemal Hocanın babası zengin bir adamdı, oğluna çok kitap alır, fakat, sonra evlatlarını satmasın diye üzerine, vakıf kelimesini yazdırırdı.

Bir gün, eskidenberi ahababı olan müfti Yunus hoca, Kemal efendiden bir kitap almış, hayli zaman iade etmemiş. Hoca kızmış, talebesi hacı Mustafa'ya:

—Git, köre söyle, kitabımı versin! Elini filan öpmel! Diye haber göndermiş. Talebe, çok nazik ve terbiyeli bir adammış. Gitmiş, müftinin elini öpmüş, demişki:

—Efendi hazretleri, hocamın selâm ve hürmeti var, sizdeki kitap lüzum etmiş, biraz lutfedeceksiniz, mutalaadan sonra arzu buyurursanız yine taktim edeceğim.

Yunus hoca gülererek:

Hayır, öyle demedi. Git şu kör hocadan kitabımı getir! dedi. Sen de git o köre söyle, kitabı vermiyorum, kitap vakıfdır ve ehlinin elindedir.

Saf ve kibar talebe hocasının yanına aynı nezaketle kelâm idare etmiş isede, Kemal hoca da, kendisine müftinin gönderdiği cevabını talebesine tekrar edince; saf şakirt şaşırılmış kalmış.

Ona Demir Hafız Derler...

İbrahim Kâhyanın oğlu hacı Arif ağa askerden gelince: Çorumlu H. Mustafa efendinin şöhretini duymuş: Hiç haram yemez, hediye kabul etmez deye...

Bir gün yolda giderken, göbeğine kadar sakallı bir adama rastgelir. Onu Çorumlu sanır, elini cebine sokar, şu helâl paramı, dört mecidiyemi buna vereyim; der. Fakat, cesaret edemez.. Ya almazsa.. Vazgeçer, yoluna devam eder.

Birgün, bir düğünde o sakallı kelifelli adamın rakı içtiğini görünce: —Â.. Çorumlu dediğiniz bu muydu? deye, yoldaki düşüncesini arkadaşına anlatır.. O da:

—Ona demir hafız derler, verdiğini alırdı, der.

«Demir hafız zeki, bilgili, cömert, hayır sever, eline geçeni eşine dostuna yediren», iyi huylu, sevimli bir zattı.

Koca Çorum'lu, Üstadına Nasıl Hürmet Edermiş...

Uşakta 19 uncu asrın Anadolu bilginleri arasında, en başta gelenlerden, meşhur Ayıntabi H. Ahmet efendi, kendi medresesinde ilim neşrettiği vakit, bütün yakın uzak vilâyet ve kazalardan zeki ve tahsile hevesli talebeler onun önüne diz çöküp feyz almağa gelirlerdi. Afyon'dan da müfti çil hafız Ali Rıza efendi, Serezli Mustafa efendi, Karakulak Ömer efendi, Senirköylü İbrahim efendi merhumlar gibi birçok yetiştirdiği talebe vardı.

Çorumlu Mustafa ef. onun medresesinde on beş yıl tahsilde bulunmuştu. Üstadına okadar sevgi ve saygı gösterirmiş ki, gündüz ve gece çalışır, çalışır uyuyacağı vakit, Ayıntabi zâdenin; dershanesinin kapısı önündeki sofada duran, pabuçlarının üzerine başını koyarda öyle yatarmış.. Gece temcit namazına kalkan hocası, bunu bu halde görünce: —Oğlum, neye böyle yapıyorsun, ben üzülüyorum, deye zeki, çalışkan ve sadık talebesine iltifat edermiş..

Bak; İşte, Daha İyisi Geldi...

Beyşehir'linin Galip ef. neş'eli, latifeci, meclis süsleyen müderrislerdendi. Kendisi medresede, mütevazî bir bekâr hayatı geçiriyordu. 93 Moskof harbinde hicret eden Çerkes yurttaşlardan Aksaray'lı camisinin civar mahallesine sığınan-İbrahim adında çok fakir bir muhacir şiddetli soğuk bir gecede, Galip efendinin odasına titreyerek gelir, aç ve çıplak.. Hoca hemen çay pişirir, bu zavallının karnını doyurur, giderkende dayanamaz, kürkünü çıkarır bu fakire geydirir..

Kendi zayıf, nahif olduğundan başlar üşümeye, medresede hem ocak, hem mangal yakar, ikisinin arasında ısınmaya başlar. Bir az sonra Otpazar camisinin imamı olan kardeşi Tahir hoca medreseye gelir. Kardeşini bu halde görünce; Bu ne hal birden diye sorar, Galip ef. vakayı anlatır, ne yapayım der, muhacirin titreyişine dayanamadım: yüreğim parçalandı.. Kardeşi: iyi amma, be birader sen cılız bir adamsın, başka giyecek bir şeyinde yok! diye kahirlenir.. Sükûnet içinde geçen beş on dakika sonra; memleket eşrafından bir beyin eşi, merhum kocasına ait bir bohça içinde bir samur kürk, iç çamaşırı ve saire gönderir. Bohçadan çıkan şeyleri hayretle seyreden kardeşine Galip ef. sakalını karıştırarak ve gülümseyerek:

—Gördünmü? be birader! verdisek ne oldu? daha iyisi geldil

TÜRKÜLERİMİZİN DİLİ

Muzaffer GÖRKAN

25 sene evvel «Türk Manileri» isimli eserinde İnnas Kunos «Folklor işi gençlik işidir.» diye Türk gençliğine iftiharla kaydedebilirimki, Halkevlerimizin desteğinde hakiki bir Halkiyatcılık gelişmektedir. Fakat toplama işinde şu hatalara düşmemelidir:

1— Malzemeyi kesin olarak mahallileştirmek. 2— Bir birine karışan malzemenin farkına varılmayışı.. 3— Ve malzemeyi kendi düşüncemize göre tashihe kalkışmamızdır ki hataların affedilmezini teşkil ediyor.. Birinci ve ikinci maddelerin izahını yine başka bir yazıma bırakıyorum. Şimdi malzeme yayını üzerinde duralım:

Bazı Mani ve Türküler vardır ki bize çok basit görüldüğü halde, acaba nağmeleri arasında ne manalar gizlendiğini duyabilecekmiyiz?.. Bir misal veriyorum: Şehirimize ait olduğu söylenen, fakat tarihi tesbit edilemeyecek kadar eski olan şu türkü Köroğlu vasağı'larını hatırlatmıyor mu?

Çepkenini çam dalına astılar..

Molla Ahmed'i Kırkpınarda bastılar..

Cürmünü on bir yıla kesdiler..

Koç gibi meydanda dönen erdeniz,

Yiğitlik uğruna ölenlerdeniz..

Molla Ahmed'in elindedir değneği..

Kırkpınar'da kaldı kanlı gömleği..

Hep yiğitler benden alsın örneği..

Koç gibi meydanda dönen erdeniz,

yiğitlik uğruna ölenlerdeniz..

Hadisenin şehirimiz merkez kazasına bağlı Bulca köyü civarındaki Kırkpınar'lar mevkiinde vuku bulduğu söylenmektedir. Olay alâlade bir cinayettir. Türküdeki «Cürmünü on bir yıla kestiler.» mısra'ı o zamanki adâlet makamlarının takdirlerinin ve ceza örflerinin müsbet bir delilidir.. Atli tarihimize vakıf iyi bir hukukcu bu türkünün söyleniş zamanını hatta cinayetin nev'ini tesbit edebilir.. Şimdi «Kırkpınar türküsü'nden» Gazi Osman Paşa Türküsü'ne geçelim. Dedelerimiz bir zamanlar Pilevne kahramanını şöyle terennüm ederledi:

Osman paşa kılıcını yağladı..
Yağladıda Karadağ'ı boyladı..
Moskofları soğan gibi doğradı..
Aman Osman Paşa sen binler yaşa..
Hökmünü geçirdin dağ ile taşla..

Türkü devam eder.. Gazi Osman Paşa Türküsü başka devirde
Hafız Paşa için terennüm edilmiştir:

Hafız Paşa kılıcını yağladı..
Yağladıda, Karadağ'ı boyladı..
Moskofları soğan gibi doğradı..
Aman hafız paşa sen binler yaşa..
Hökmünü geçirdin, dağ ile taşla..
Kara dağa karlar yağmış buz gibi..
Asker karıları kaldı kız gibi..
Allah kimseleri etme biz gibi..
Derdi koyak hey derdine yandığım..
Karadağ'da kaldı benim sevdiğim..
Kışlanın önünde sıra söğütler..
Oturmuş binbaşı asker öğütler..
Yerlere serilmiş baba yiğitler..
Ağlatman anamı yolda deverin..
Bekletmen ehlimi öldü deverin..
İstanbul'a yeşil bayrak dikildi..
Bir senede çifte kurra çekildi..
Garip anaların beli büküldü..
Aman hafız paşa izin ver bize..
Sılada nişanlım, düacı size..
Kışlanın önünde bir dolu desti..
Giden ordumuza sam yeli esti..
Analar babalar ümidi kesti..
Ağlaşman analar belki geliriz..
Sağ olur gelirsek Gazi oluruz..
Ordudan orduya duyulur sesler..
Askerin başıda püsküllü fesler..
Asker çocuklarını emmiler besler..
Aman hafız paşa sen binler yaşa..
Hökmünü geçirdin dağ ile taşla..

YAHYA CELEBİDEN

PARÇALAR

VII

Derliyen: S. GÖNÇER

MURABBA

Dila mecnun veş düştüm gami Leylâ'ya vaveylâ
Ne çare Kalmadı sabrım gidem sahraya vaveylâ

Olur bülbül gibi efgan benim subhu mesa işim
Yine vakti hazan geldi güli hamraya vaveylâ

Bu cami aşkla me'lûf olanlar çektiler usret
Giderdim elden ol yârı heman Mevlâya vaveylâ

Hayali rûyi dildârı idübdür gönlüm eğlence
Nice sabreylesün YAHYA gami ferdaya vaveylâ

Türküler yalnız kulaklarımızı okşayan birer nağme değil; Ahenk-
leşmiş mahalli tarihî vesikalardır. Bu türkümüzde BİR SENEDE ÇİF-
TE KURRA ÇEKİLDİ, deniyor. Acaba tarihte Ruslarla yaptığımız
harplerin hangisinde bir yılda iki def'a kurra çekilmiştir? GİDEN
ORDUMUZA SAM YELİ ESTİ bu mısra'ı o muharebedeki gaybi-
mizin hazin akıbetini fısıldıyor.. ASKERİN BAŞINDA PÜSKÜLLÜ
FESLER bulunduğu bahsediliyor. Ordumuz fesi hangi tarihte geydi?

Pek basit sandığımız hatta not etmeğe lüzum bile görmediğimiz
bazı malzeme, icabında bize tarihin bile ihmal ettiği olayları fısılda-
yabilir.. Şu halde Folklor'çülük basma kalıp ve kılışçılıktan başka
bir şey olmamalı.. malzememizin bünyesine el dokundurmadan, yayın-
lamalı, bilâhare şahsî düşüncelerimizi bildirmeliyiz. Bu gün ifadedeki
zayıflığı yüzünden yayınlamadığımız beyitler, yine zamanla tilsimından
tecrit edilerek çok şeyler bahsedecektir.

UŞAK ÇEŞME KİTABELERİ

EDİP ALİ BAKI

PEK eskimiş, ve öğrenilmiş medeniyetlerin ortasına düşen Türk Uşak, halen günden güne gelişmekte ve büyük bir şehir halini almaktadır. Bu büyük kasabanın içinde her bakımdan bir vilâyet havası esmekte; ve fakat, Afyon, Kütahya, Denizli, Balıkesir gibi dört vilâyetin hudutlarıyla sıkışmasının kaderine küsmekte...

Bununlabeleder Uşak muhtelif fabrikalarıyla, münbit arazisiyle, canlı ve çalışkanlığıyla bir çok vilâyet merkezlerinden daha canlı, daha hareketli bir manzara göstermektedir.

İçi ve çevresi bize yakın güzel Uşak'ın folklor bakımından güze çarpan şeyleri arasında, bizi en önce uyandıran, gür gür akan, eski ve metrük medeniyetlerden arta kalan malzeme kullanılmak suretiyle yapılan mermer kitabeli, mermer göğüslü, mermer yalaklı çeşmeler olmuştur.

İsa'dan önce yapılan ve mutahassıp hristiyan rahipleri tarafından, Türkler Anadolu'ya gelmeden, tahrip edilen payın tapınak ve anıtların döküntüleri adsız, yazısız, unutulmuş, müze dışı eserler boşluğa ve hiçliğe açılmış mezar, sanduka ve kapakları Süleyman'lı, Selçuk'lu, Akat gibi, içinde ve kıyısında ören bulunan yerlerden getirmişler. Kuru ölümün yataklığından kurtarıp Uşak'ta salmaya akan sularla, yaşayış akımıyla yaşartmışlar. Hayat saçmışlar. Bu suretle, meçhul atalar, yaptıkları bu mermer çeşmelerle şehri süsleyerek belediyeye külfetsiz hizmet etmişlerdir.

Hepsininde kitabeli olması ayrıca, dikkatimizi hoş bir aynaya aksettirdi. Bu yazıların bir kısmı düzgün, bir kısmı çapraşık ve noksan manzumeler.. Fakat ne demek istediğini anlatan samimi sözler.. Biz bu kitabeleri, geçmişteki hayırsever ataların emeklerini, yurttaşlarına hizmetlerini şükran ve takdirle anmak için neşrediyoruz:

Aybeğ Camisinin Dış Çeşmesinin

Çünkü bünyad edicek bu çeşmeyi Osman âyan

Ruhunu şad eyledi Hacı Kerimin Müstean

Bir oğul kim atası çün böyle bir hayrat ede

Lacerem olur makamı hur ile bağı cinân

Teşnei cüyendeler gördükte der tarihini

Yadola ruhu Kerimin içe suyundan heman.

S. 1184

Aybeğ Camii Şadırvan Kitabesi

Rahmete vasıl olıcak Seyid Ahmet dünyadan

Kardeşi Seyid Muhammet ruhuna kıldı karin

Camii Eybek şadırvanını tamir eyleyüb

Sadü handan eyledi ruhunu anın bil yakın

Her kaçan görse müsulman çağırır tarih için

Alıp abdest kıl namazı bi namaz olma sakın.

S. 1196

Asmalı Çeşmenin

Çok şükür elhamdülillâh kıldı gayret mü'minin

Kıla mevlâ haklarında anı hem âbü hayat.

Hacı Mustafa'yla hem hacı İsmail ma'an

Hikmeti oldu delili gayruhüm mai Fırat.

Misrai sanidesin teşniş edesin teleffuz

Tarihi hem teşgâne bu sudur âbihayat.

S. 1224

Hikmeti Çeşmesinin

Barekâllâh kıldı bünyat bu çeşmeyi Hacı Hasan

Fisebilillâh aktı böyle bir âbı revan

Hem delil oldu bu nehre hikmeti billâh için

Yad ola daim duade matlebi dâri cenân

Kangı mümin kim kılarda bir nazar tarihine

İçüben suyundan elhemdülillâh ül kebirülmüsteân.

S. 1229

H. Kemal Sultan Türbesi Çeşmesinin

Keremi uar ola her lâhza Muhammet Paşa

Ki anın gayretü lutfuyla akmıştı bu su

Sonrr bu çeşmeyi yaptırdı hamiyetmendan

Yine kurbündeki zatin eseri himmeti bu

Sen de gel teşne isen bir dolu tas aşk ette

Yapanı yaptıranı hayrile gadet yahû.

S. 1317

Boduroğlu Camii Çeşmesinin

Maşallah S. 1196

Gel beru ey teşnecuyende iç âbu hayat
Taki şad ola şehidi Kerbelâ indel Frat
Çünkü bünyad eyledi bu çeşmeyi Hacı Bekir
Şad olup Hacı Halil buldu hayat
İltiması hakkile Şeyhi dedi tarihi
İç sudan eyle duanı sudur aslı kâinat.

Cimcim Çeşmesinin

Top'anup ehli mürüvvet yaptılar bu çeşmeyi
Oldu carı abi fevzi hayrı Şevkullah ile
Görmek istersen eğer dünyade âbı kevseri
Çeşmei cimcimden iç bir kâse aşkullah ile.

S. 1316

Hebil Çeşmesinin

Hali helasile fenade kıldı bir eser
Barekallah a sarı çeşme vu âb ü kevser
Ya ilâhi kıl müşerref cemalinde ba Kemal
Oldu delil Hebil zade İsmail ağa şefii hayribeşer
Yanar kafasından Yenicali Hacı Süleyman oğlunun
Ehli Fadime kadunun hayr işe yarar

S. 1281

Çamkış Çeşmesinin

Vesekahum Rabbihum şararben tahûrâ
Barekallah kıldı bu çeşmeyi Emine
Hatun fi sebilillâh akıttı böyle
Bir abi revan hem delil oldu
Bu çeşmeye pederi İbrahim ağa
Daim duade matlebi dari cenan ola.

S. 1320

Gonç Kalemler Küşesi :

BAHAR TURKUSU

Rüzgâr ele almış sazi,
Tarlanın göğsünde yazı.
Çimenin gülümser yüzü
Yaşım, yaşım, yaşım diye.

Renk renk kurdeleli dallar,
Bahçemde açılmış güller.
Rüzgâr kumruları diller
Eşim, eşim, eşim diye

Serçeler dalda birleşir,
Çiçek koku eyler neşir.
Arı, kovana bal taşır
Buda benim işim diye.

Su aktıkça gönül eğler
Böcek efe olmuş heyler!
Kuşlar bana türkü söyler
Az dinlensin başım diye.

Sarhoş olmuş kelebekler,
Türkü tutturmuş böcekler.
Anam beni evde bekler
Soğumasın aşım diye.

Cemalettin Ünlü

POYRAZ

Kıcılarda kanlı poyraz kıcılar
İçerime düştü koygun acılar,
Katerlenmiş yolda gider sucular;
Sucular içinde, sucum var benim.

Deli poyraz, acı acı esersin
Seyyah olur, yayla yayla gezersin,
Sende benim gibi bir gün bezersin,
Gezdiğin yaylada tozum var benim.

Esmedesin poyraz, bilmezsin hatır,
Her yiğit gönlünde bir aslan yadır,
Gel, benden sılaya bir haber götür...
Yare söyleyecek sözüm var benim.

Mehmet Aydın

" DEDİM — DEDİ "

Dedim mehtap nedir? Dedi gözümdür
Dedim müzik nedir? Dedi sözümdür
Dedim güneş nedir? Dedi yüzümdür
Dedim kalbime ışık saç; dedi yok, yok.

Dedim ya aşk nedir? Dedi huyumdur
Dedim pınar nedir? Dedi suyumdur
Dedim Venüs nedir? Dedi buyumdur
Dedim bana gelirmisin? Dedi çok, çok.

Adana: H. Erzinlioğlu

AYAKLARIM

Ayaklarım!
Herkesinki gibi,
Çoraplı kunduralı.
Ben onları takip ederim.
Onlar yolları bağlar...
Ayaklarım!
Kalbimle birleşir!
Beni sevdiğime götürür.
Bugün sızlıyor, çok üşümüş olmalı
Ayaklarım!
Herkesinki gibi,
Çoraplı kunduralı.

Antalya: İ. Tekelioğlu

ZEHRA

Değirmen özünden
Recep kızı zehra,
Duruşundan
Bakışından belli;
Birşeyler demek istiyor: galiba
Zavallı Zehra.
Belki bir gün yine
O gözleriyle
Gülerek geçersin yanımdan;
Anlatırım işte o zaman
Sabahı olmiyan gecelerin
Izdıraplarından.

Ben neler çekerim neler,
Bu gecelerin elinden...

Devrek: İsmail Sönmez

MİDEDEN SESLER

Elâ ya eyyühel perde
Pilâvın üstüne zerde
Kaşık bulunmıyan yerde
Hapazla ha hapazla ha

Dehşeti

Dehşeti'nin Torunundan Dehşeti'ye:

Elâ ya eyyühel alma
Ziyafetten geri kalma
Sofrada çok lafa dalma
Atıştır ha atıştır ha.

Elâ ya eyyühel armut
Mollalar pek severler mut
Sofrada kaşığını tut
Salıştır ha salıştır ha.

Elâ ya eyyühel vişne
Ekmek kadayif dişine
Bu da gelir pek işine
Kakıştır ha kakıştır ha.

Elâ ya eyyühel ayva
Sofrada bol olsun meyva
Yemeklerden hemen sonra
Atıştır ha atıştır ha.

İsmail Abi

BİR ŞARKI

Yanan bir mum; koskoca saray,
Bahar bahçelerinde küçücük hülya,
İklim iklim sonsuzluk,
Bizi çocukluğa götüren tatlı rüya,
Hayalden, arzudan bir şarkı,
Kendi âleminde bizim dünyal

KUŞLAR

İstirap çekmesin kuşlar
Meyva veriyor ağaç
Ve büyüyüp küçülüyor
Uzaktan seyrettiğim şehir.

Adana: Kemal Ersü

Moltke'nin annesine bir mektubu

Sana bundan evvel bir yanı Avrupa'da bir yanı Asya'da bulunan 3 mil uzunluğundaki şehrin ortasında çekici güzelliği ile bir şehir gibi uzayan Boğaziçi'nin güney kısmının güzelliklerinden bahsetmiştim. Boğazın Kuzey kısmı da güzeldir, hemde vahşi ve münzevi tabiatıyla bambaşka... Baş şehrin gürültüsü Boğaz'ın etrafını çeviren ıssız dağlar arasında kaybolur gider. Köylerin hududu hiçte kavaklardan ileri geçmez. Yalnız yamaçların bağrına gömülmüş tek tük balıkçı kulüpleri görünür. Burası 400 topluk muazzam bataryaları ve müstahkem mevkilerile kuzey kapısının bekçisidir.

Tarabya ile Büyükdere arasındaki küçük bir vadide gölgeliklerinde kaynakların fışkırdığı muhteşem ağaçlıklı bir koruluk göze çarpar. Çatısını asırlık ağaçların örttüğü ve içerisinde, nargileler, küçük fincanlar, üzerinde rahatça oturulabilen arkalıksız, alçak iskemlelerle hasırlar bulunan küçük bir kahve vardır. İşte buradan yalçın kayalar arasından 1,5 mil kadar uzakta bulunan, ekseri gülümseyen çehresi ve davet edici bakışlarıyla Karadeniz görünür. Bütün yaz boyunca kuşluk sularında hep deniz meltemi eser. Diğer yerlerin sıcak olmasına rağmen burada dallar arasında serin bir nefes dolaşır ve kaynak daha sevimli fışkırır. Kireçburnu denilen bu yer, benim en çok sevdiğim yerdir. Ben buraya bazan rahat bir kayıkla sulardan, bazan atla dağlardan, bazan yaya olarak sarp kayalar arasında uzayan dar patikadan geçerek gider, bir çok saatlerimi hülya ile geçiririm.

Lise Son Sınıf

Charles Baudlaire'den

AŞK ve KAFATASI

Eski tavan âvizesi

Çeviren: Muvaffak S. ONAT

Aşk, insanlığın kafatasına oturmuştur. Ve bu tahtın üzerinde, bu şımarık cahil; sanki esirin sonsuzluğunda âlemlere yetişebilmek ister gibi yükselen, yuvarlak habbecikler üfler.

Işıklı ve nârin yuvarlak, büyük bir gayretle uçarak çatlar ve ince ruhunu bir altın rüya gibi tükürür.

Ve ben, her habbeciğe, kafatasının şöylece yalvarıp inlediğini duyarım:

— Bu gülünç ve öldürücü oyun ne vakit bitecek? Zira ey katil canavar; uğursuz ağzının saçtığı şey; benim beynim, benim kanım ve benim etimdir.

Evimizin Çalışmalarından:

- 1— RESİM SERGİSİ: Evimiz Sergi sonunda toplanan Jüri salonunda Mart-Nisan ayları için kararınca birinciden dördüncüye de bir resim sergisi açılmış, hal- kadar derece alanlara mükâfatlar kımızın arzusu üzerine bir buçuk ve eserleriyle katılanlarada, muh- ay açık kalmıştır. Bu sergide Af- telif armağanlar verilmiştir.
- 2— OKUMA-YAZMA KUR- SU: Şubat-Mart-Nisan ayları de- vamınca okuma yazma kursunun (A) şubesinden (40), (B) şubesin- den (44) başarı gösteren öğrenci kurs diploması almıştır. Bu kurs- larla ancak tahsilini yapamamış fakir, sanata devam eden çocuk- lar kaydedilmiştir.
- 3— SAZ KURSU: Şehrimizin saz sanatçılarından Sükrü Hanlı' nın öğretmenliğindeki üç aylık saz kursuna istidatlı ve heyesli gençler devam etmiş ve kabili- yetlerinin gelişmesine çalışılmıştır.
- 4— KILIÇ-KALKAN KUR- SU: Evimiz Kılıç-Kalkan kursu öğretmeni Sabri Serdaroğlu, evi- mizce Bolvadin, Emirdağı ilçele- rimize gönderilerek ora gençleri- ne bu millî oyun sanatımız, bü- tün incelikleriyle öğretilmiş ve bir çok hevesli gençler bu işte başarı göstermişlerdir.
- TASPINAR'A ATILAN TAS**
Yurd dergisinde Necmiye imzasıyla tuhaf bir yazı okuduk. Bize, lüzumsuz tavsiye ve nasihatlar da bulunuyor. Şim- dilik cevabımız:
Rica ederiz, bize yüzme öğretmesinler.
- 1— RESİM SERGİSİ: Evimiz Mart-Nisan ayları için de bir resim sergisi açılmış, hal- kımızın arzusu üzerine bir buçuk ay açık kalmıştır. Bu sergide Af- yon'lu Karikatürist Dr. Ali Eras- lan, Uşak Ortaokul Resim Öğ- retmeni Abdullah Kandemir, Af- yon Lisesi Resim Öğretmeni İsmet Özmen gibi değerli sanatkârları- mızın eserlerinden başka, içlerin- den yarının ressamı çıkabilecek gençlerimizden İdris Başar, Cemal Erkun, Üç kardeşler köşesinde (Nadire, Nadide, Faruk) Atabek kardeşler, Nadide Güral, Orhan Isca, Nebahat Özmen, Ahmet Gü- leşer, Hikmet ve daha bir çok genç imzaların güzel eserleri teş- hir edilmiştir. Ayrıca Afyon gü- zelliklerini ince bir zevkle fotoğ- rafla tesbit eden Eczacı Abdullah Nurata'nın Afyon manzaralarına ait kıymetli koleksiyonu da salo- nun bir köşesini süslemiştir. Bu kıymetli eserler sergiyi gezenlerin alâkalarını çekmiş ve takdirlerini kazanmışlardır. Sergide Afyon merkez ilkokul öğrencilerinin re- simleride teşhir edilmiş ve bu ser- gi ilçelerimizden Dinar, Sandıklı Halkevlerinde de, ora halkının is- tifadesine açılmıştır.

SITMA

YURTTAŞ !

Sivrisineklerin bir çeşidi olan ve (ANOFEL) denilen sivrisinekler SITMA HASTALIĞINI insandan insana geçirerek aşılar.

PİS SULAR ve diğer BİLDİĞİMİZ VASITALARLA bu hastalık geçmez.

Bunların ilk zamanları KURT HALİNDE suda geçer, Aklınıza ve hatırıma gelmiyen ve her yerde bulunan sulara yumurtalarını bırakırlar. Bu gibi su dolu olan kapları 4—5 günde bir boşaltırsan sivrisineklerin üremesine ve çoğalmasına engel olursun.

(Kırık şişe, küp, konserve kutuları, eski ayakkabı, fiçiler, karyola ayağına konan kaplar vesaire..)

YURTTAŞ !

A T E B R İ N denilen sıtma ilacı K İ N İ N kadar sıtma hastalığına TESİRLİDİR. Sarılık yapan boyaması geçici ve insanlara zarar vermez.

Bu sıtma ilacını bol bol kullanmaktan çekinme !

Yazı işlerini fiilen idare eden:

Edip Âli Bakı.

